YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (suuri jaosto)

14 päivänä maaliskuuta 2006 *

Asiassa C-177/04,

jossa on kyse EY 228 artiklaan perustuvasta jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevasta kanteesta, joka on nostettu 14.4.2004,

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään G. Valero Jordana ja B. Stromsky, prosessiosoite Luxemburgissa,

kantajana,

vastaan

Ranskan tasavalta, asiamiehinään G. de Bergues ja R. Loosli,

vastaajana,

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (suuri jaosto),

toimien kokoonpanossa: presidentti V. Skouris, jaostojen puheenjohtajat P. Jann, C. W. A. Timmermans, A. Rosas ja K. Schiemann (esittelevä tuomari) sekä tuomarit R. Schintgen, N. Colneric, S. von Bahr, J. Klučka, U. Lõhmus ja E. Levits,

julkisasiamies: L. A. Geelhoed,
kirjaaja: johtava hallintovirkamies M. Ferreira,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 11.10.2005 pidetyssä istunnossa esitetyn,

kuultuaan julkisasiamiehen 24.11.2005 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Euroopan yhteisöjen komissio vaatii kanteellaan yhteisöjen tuomioistuinta

– toteamaan, että Ranskan tasavalta ei ole noudattanut EY 228 artiklan 1 kohdan mukaisia velvoitteitaan, koska se ei ole toteuttanut asiassa C-52/00, komissio

vastaan Ranska, 25.4.2002 (Kok. 2002, s. I-3827) annetun tuomion, jossa oli kyse tuotevastuuta koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämisestä 25 päivänä heinäkuuta 1985 annetun neuvoston direktiivin 85/374/ETY (EYVL L 210, s. 29) virheellisestä täytäntöönpanosta, täytäntöönpanemiseksi tarvittavia toimenpiteitä

– velvoittamaan Ranskan tasavallan maksamaan komission tilille "Euroopan yhteisön omat varat" uhkasakon, jonka määrä on 137 150 euroa päivässä kultakin päivältä, jonka edellä mainitun asiassa komissio vastaan Ranska annetun tuomion täytäntöönpano viivästyy, tämän tuomion julistamispäivästä aina siihen saakka, kunnes kyseinen asiassa komissio vastaan Ranska annettu tuomio on täytäntöönpantu

– velvoittamaan Ranskan tasavallan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Yhteisön lainsäädäntö

2 ETY:n perustamissopimuksen 100 artiklan (josta on tullut EY:n perustamissopimuksen 100 artikla, josta puolestaan on tullut EY 94 artikla) nojalla annetun direktiivin 85/374 tavoitteena on lähentää jäsenvaltioiden lainsäädäntöä, joka koskee valmistajan vastuuta tuotteidensa puutteellisen turvallisuuden aiheuttamasta vahingosta.

3 Tuon direktiivin 1 artiklan mukaan "valmistaja vastaa vahingosta, joka aiheutuu hänen tuotteensa puutteellisesta turvallisuudesta".

4 Saman direktiivin 3 artiklan 3 kohdassa säädetään seuraavaa:

"Jos tuotteen valmistajaa ei voida tunnistaa, tuotteen valmistajana pidetään jokaista, joka on laskenut tuotteen liikkeelle, jollei hän ilmoita vahinkoa kärsineelle kohtuullisessa ajassa valmistajaa tai sitä, jolta hän on hankkinut tuotteen. Tätä sovelletaan myös, jos 2 kohdassa tarkoitettu maahantuoja ei käy ilmi maahan tuodusta tuotteesta, vaikka valmistajan nimi kävisikin ilmi siitä."

5 Saman direktiivin 7 artiklassa säädetään, ettei valmistaja ole sen mukaan vastuussa, jos hän näyttää,

"– –

d) että tuotteen puutteellinen turvallisuus on seurausta siitä, että tuotteen on oltava viranomaisten antamien pakottavien määräysten mukainen;

e) että laskettaessa tuote liikkeelle tieteellisen ja teknisen tiedon taso ei ollut sellainen, että puutteellinen turvallisuus olisi voitu havaita;

– –"

6 Direktiivin 85/374 9 artiklan ensimmäisen kohdan mukaan "vahingolla" tarkoitetaan tuon direktiivin 1 artiklassa

"– –

b) muun esineen kuin turvallisuudeltaan puutteellisen tuotteen itsensä vahingoittumista tai tuhoutumista, vähennettynä kuitenkin 500 [euron] omavastuumäärällä ja edellyttäen, että esine on

i) laadultaan yleensä yksityiseen käyttöön tai kulutukseen tarkoitettu ja

ii) pääasiassa ollut vahinkoa kärsineen yksityisessä käytössä tai kulutuksessa".

Asiassa komissio vastaan Ranska annettu tuomio

7 Yhteisöjen tuomioistuin totesi edellä mainitussa asiassa komissio vastaan Ranska antamansa tuomion tuomiolauselmassa seuraavaa:

Ranskan tasavalta ei ole noudattanut kyseisen direktiivin 9 artiklan ensimmäisen kohdan b alakohdan, 3 artiklan 3 kohdan ja 7 artiklan mukaisia velvoitteitaan

– koska se on sisällyttänyt Ranskan siviililain (code civil) 1386-2 §:ään vahingot, jotka ovat alle 500 euroa

– koska se on katsonut saman lain 1386-7 §:n ensimmäisessä momentissa, että turvallisuudeltaan puutteellisen tuotteen jälleenmyyjä on vastuussa kaikissa tapauksissa ja samoin edellytyksin kuin valmistaja, ja

– koska se on säätänyt saman lain 1386-12 §:n toisessa momentissa, että valmistajan on näytettävä ryhtyneensä toimenpiteisiin, jotka ovat soveliaita ehkäisemään turvallisuudeltaan puutteellisesta tuotteesta aiheutuvia seurauksia, voidakseen vedota kyseisen direktiivin 7 artiklan d ja e kohdassa säädettyihin vapautusperusteisiin.

Oikeudenkäyntiä edeltänyt menettely

8 Koska komissio katsoi, ettei Ranskan tasavalta ollut toteuttanut tarvittavia toimenpiteitä noudattaakseen edellä mainitussa asiassa komissio vastaan Ranska annettua tuomiota, se osoitti 20.2.2003 tälle jäsenvaltiolle EY 228 artiklan nojalla virallisen huomautuksen kehottaen sitä esittämään huomautuksensa kahden kuukauden kuluessa tämän kirjeen vastaanottamisesta.

9 Ranskan viranomaiset ilmoittivat 27.6.2003 päivätyllä kirjeellä komissiolle niiden muutosten tekstin, jotka se aikoi tehdä siviililakiin lopettaakseen väitetyn jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämisen ja jotka parlamentin piti vielä käsitellä.

10 Komissio osoitti 11.7.2003 Ranskan tasavallalle perustellun lausunnon ja kehotti sitä kahden kuukauden kuluessa tämän lausunnon tiedoksiantamisesta toteuttamaan edellä mainitussa asiassa komissio vastaan Ranska annetun tuomion täytäntöönpanemiseksi tarvittavat toimenpiteet.

11 Tähän lausuntoon vastatessaan Ranskan viranomaiset totesivat 9.9.2003 päivätyssä kirjeessään, että parlamentti ei liian suuren työmäärän takia ollut vielä voinut tutkia komissiolle aiemmin ilmoitettuja lakien muutosehdotuksia, vaikka ministerit olivatkin hyväksyneet ne työmarkkinaosapuolia kuultuaan. Ne lisäsivät, että komissiolle ilmoitettaisiin näiden muutosten hyväksymisaikataulu heti, kun se olisi mahdollista.

12 Koska komissio katsoi, ettei Ranskan tasavalta ollut varmistanut edellä mainitussa asiassa komissio vastaan Ranska annetun tuomion täytäntöönpanoa, se päätti nostaa nyt esillä olevan kanteen.

Tämän oikeudenkäynnin aikana tapahtuneet seikat

13 Vastauskirjelmänsä tueksi Ranskan hallitus on vedonnut siihen, että parlamentti oli 9.12.2004 antanut säännösten yksinkertaistamisesta lain nro 2004-1343 (JORF 10.12.2004, s. 20857; jäljempänä vuoden 2004 laki), jonka 29 §:ssä säädetään seuraavaa:

"I – Code civiliä muutetaan seuraavasti:

1° 1386-2 §:n sanamuoto on seuraava:

'1386-2 § – Tämän osaston säännökset koskevat henkilövahingon korvaamista.

Ne koskevat myös muun esineen kuin turvallisuudeltaan puutteellisen tuotteen itsensä vahingoittumisen korvaamista, jos vahingon määrä ylittää sen, mitä asetuksella on säädetty.'

2° 1386-7 §:n 1 momentin sanamuoto on seuraava:

'Myyjä, vuokralleantaja, lukuun ottamatta leasingvuokraajaa tai vastaavaa, ja jokainen muu ammattimainen tavarantoimittaja on vastuussa tuotteensa puutteellisesta turvallisuudesta samoin edellytyksin kuin valmistaja ainoastaan silloin, kun tätä jälkimmäistä ei voida tunnistaa.'

3° 1386-12 §:n 2 momentti kumotaan.

– – "

14 Ranskan hallitus lähetti 23.2.2005 lisäksi komissiolle ja yhteisöjen tuomioistuimelle jäljennöksen siviililain 1386-2 §:n soveltamisesta 11.2.2005 annetusta asetuksesta nro 2005-113 (JORF 12.2.2005, s. 2408; jäljempänä vuoden 2005 asetus), jonka 1 §:ssä säädetään seuraavaa:

"Siviililain 1386-2 §:ssä tarkoitettu määrä on 500 euroa."

15 Komissio ilmoitti yhteisöjen tuomioistuimelle 15.4.2005 osoittamassaan kirjeessä, joka saatettiin Ranskan hallituksen tietoon, että se katsoi, että vuoden 2004 lailla ja vuoden 2005 asetuksella näin tehdyillä muutoksilla varmistettiin, että Ranskan lainsäädäntö on direktiivin 85/374 7 artiklan ja 9 artiklan ensimmäisen kohdan b alakohdan mukainen. Näin ollen komissio ilmoitti, että se aikoo peruuttaa kanteensa siltä osin kuin siinä vaadittiin toteamaan Ranskan tasavallan jättäneen noudattamatta velvollisuuttaan toteuttaa edellä mainitussa asiassa komissio vastaan Ranska annetun tuomio täytäntöönpanemiseksi tarvittavat toimenpiteet direktiivin näiden kahden säännöksen osalta.

16 Koska komissio sitä vastoin katsoi, ettei vuoden 2004 lailla varmistettu kyseisen tuomion täysimääräistä täytäntöönpanoa direktiivin 85/374 3 artiklan 3 kohdan osalta, se täsmensi tuossa samassa kirjeessä, että se pysyy tältä osin kanteessaan, kuitenkin siten, että se rajoittaa tältä osin esittämiään vaatimuksia.

17 Komissio totesi lisäksi kyseisessä kirjeessä, että koska edellä mainitussa asiassa komissio vastaan Ranska annettu tuomio oli näin pantu täytäntöön osittain, se aikoo vähentää yhteisöjen tuomioistuimelle alun perin esittämänsä uhkasakon määrää.

18 Kyseisessä kirjeessä, jonka sisällön komissio on toistanut istunnossa, komissio vaatii nyt yhteisöjen tuomioistuinta

– toteamaan, että Ranskan tasavalta ei ole noudattanut EY 228 artiklan 1 kohdan mukaisia velvoitteitaan, koska se ei ole toteuttanut tiettyjä toimenpiteitä, joita direktiivin 85/374 virheellistä täytäntöönpanoa koskevan, edellä mainitussa asiassa komissio vastaan Ranska annetun tuomion täytäntöönpano edellyttää, ja etenkään, koska se katsoo edelleen turvallisuudeltaan puutteellisen tuotteen

jälleenmyyjän olevan vastuussa samoin edellytyksin kuin valmistajan silloin, kun tuotteen valmistajaa ei voida tunnistaa, vaikka jälleenmyyjä on ilmoittanut vahinkoa kärsineelle kohtuullisessa ajassa sen, jolta hän on hankkinut tuotteen

– tuomitsee Ranskan tasavallan maksamaan uhkasakon, jonka määrä on 13 715 euroa kultakin päivältä, jonka kyseisen tuomion täytäntöönpano viivästyy tämän tuomion julistamispäivästä lukien.

19 Ranskan hallitus on saanut tietoonsa komission uusista vaatimuksista aiheutuvan osittaisen kanteen peruuttamisen ja sen ehdottaman uhkasakon määrän alentamisen, ja se on 27.5.2005 päivätyssä, yhteisöjen tuomioistuimelle osoitetussa kirjeessä katsonut, että komission voimassa pitämä kanneperusteen osa on todellisuudessa uusi kanneperuste. Kyseinen jäsenvaltio on tästä syystä uudistanut vaatimuksensa tulla kuulluksi yhteisöjen tuomioistuimen istunnossa.

Väitetty jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättäminen

Alustavat toteamukset

20 Aluksi on muistutettava, että EY 228 artiklassa tarkoitetun jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämisen kannalta ratkaisevana ajankohtana on pidettävä kyseisen määräyksen nojalla annetussa perustellussa lausunnossa asetetun määräajan päättymishetkeä (ks. asia C-304/02, komissio v. Ranska, tuomio 12.7.2005, Kok. 2005, s. I-6263, 30 kohta).

21 Koska komissio on vaatinut, että Ranskan tasavalta tuomitaan maksamaan uhkasakko, on myös selvitettävä, onko väitetty jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättäminen kestänyt siihen saakka, kun yhteisöjen tuomioistuin tutkii asian tosiseikat (ks. vastaavasti em. asia komissio v. Ranska, tuomio 12.7.2005, 31 kohta).

22 Nyt esillä olevassa asiassa on kiistatonta, että 11.7.2003 annetussa perustellussa lausunnossa asetetun määräajan päättyessä Ranskan tasavalta ei vielä ollut toteuttanut yhtäkään edellä mainitussa asiassa komissio vastaan Ranska 25.4.2002 annetun tuomion täytäntöönpanon edellyttämistä toimenpiteistä.

23 Komissio on tässä tapauksessa peruuttanut kanteensa siltä osin kuin siinä vaadittiin toteamaan, ettei kyseistä tuomiota ole pantu täytäntöön siltä osin kuin sen mukaan Ranskan tasavallan on toteutettava toimenpiteet, joilla sen lainsäädäntö saatetaan direktiivin 85/374 7 artiklan ja 9 artiklan ensimmäisen kohdan b alakohdan mukaiseksi.

24 Komission kanneperusteessa, jonka mukaan Ranskan tasavalta ei ole toteuttanut tarvittavia toimenpiteitä noudattaakseen kyseisen tuomion asettamia vaatimuksia tämän direktiivin 3 artiklan 3 kohdan osalta, komissio, kuten tämän tuomion 18 kohdasta ilmenee, moittii kyseistä tasavaltaa siitä, ettei se ole toteuttanut tiettyjä toimenpiteitä, jotka olisivat olleet omiaan varmistamaan edellä mainitussa asiassa komissio vastaan Ranska 25.4.2002 annetun tuomion täytäntöönpanon, koska se katsoo edelleen turvallisuudeltaan puutteellisen tuotteen jälleenmyyjän olevan vastuussa samoin edellytyksin kuin valmistajan silloin, kun tuotteen valmistajaa ei voida tunnistaa, vaikka jälleenmyyjä on ilmoittanut vahinkoa kärsineelle kohtuullisessa ajassa sen, jolta hän on hankkinut tuotteen.

Tutkittavaksi ottaminen

Ranskan tasavallan lausumat

25 Ranskan hallitus on 27.5.2005 päivätyssä kirjeessään ja istunnossa väittänyt, että tällaista komission asian käsittelyn kuluessa esittämää kannekirjelmässä esitettyjen vaatimusten uudelleenmuotoilua on pidettävä sellaisena uutena vaatimuksena, josta seuraa kanteen tutkimatta jättäminen.

26 Ranskan hallituksen mukaan edellä mainitussa asiassa komissio vastaan Ranska 25.4.2002 annetun tuomion 36 kohdasta ja tuohon tuomioon johtaneessa oikeudenkäynnissä esitetystä komission kannekirjelmästä sekä sen antamasta vastineesta ilmenee, että tämä toimielin on moittinut Ranskan tasavaltaa vain siitä, ettei se ollut säätänyt, että tavarantoimittaja on vastuussa vain toissijaisesti valmistajaan nähden, kun valmistaja ei ole tiedossa.

27 Komissio ei ole Ranskan hallituksen mukaan koskaan kyseisen asian yhteydessä moittinut Ranskan tasavaltaa siitä, että se olisi jättänyt direktiivin 85/374 3 artiklan 3 kohtaan perustuvat jäsenyysvelvoitteensa noudattamatta sen vuoksi, että se ei nimenomaisesti ole sulkenut pois tavarantoimittajan vastuuta, kun viimeksi mainittu on ilmoittanut vahinkoa kärsineelle oman tavarantoimittajansa nimen.

28 Ranskan hallituksen mukaan tästä seuraa, ettei yhteisöjen tuomioistuin ole voinut todeta tällaista jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä edellä mainitussa asiassa komissio vastaan Ranska 25.4.2002 antamassaan tuomiossa, minkä lisäksi vahvistaa tuon tuomion tuomiolauselma, jossa todetaan vain, että Ranskan tasavalta on jättänyt jäsenyysvelvoitteensa noudattamatta, koska se on säätänyt, että turvallisuudeltaan puutteellisen tuotteen jälleenmyyjä on vastuussa "kaikissa tapauksissa" ja samoin edellytyksin kuin valmistaja.

29 Komission tämän tuomion 18 kohdasta ilmenevin uusin ilmaisuin esittämää väitettä siitä, ettei kyseistä tuomiota ole täytäntöönpantu, ei näin ollen Ranskan hallituksen mukaan voida ottaa tässä oikeudenkäynnissä tutkittavaksi. Ranskan hallituksen mukaan vuoden 2004 lain antamisella päinvastoin varmistettiin edellä mainitussa asiassa komissio vastaan Ranska 25.4.2002 annetun tuomion täysimääräinen täytäntöönpano direktiivin 85/374 3 artiklan 3 kohdan osalta, sillä tuosta laista seuraa, että turvallisuudeltaan puutteellisen tuotteen jälleenmyyjä ei enää ole vastuussa "kaikissa tapauksissa" samoin edellytyksin kuin valmistaja.

30 Ranskan hallitus väittää lisäksi, että komission näin esittämää uutta kanneperustetta ei voida ottaa tutkittavaksi senkään vuoksi, että komissio oli jättänyt ajallaan ilmoittamatta Ranskan tasavallalle, ettei siviililain 1386-7 §:n uusi versio, joka sille oli ilmoitettu ehdotusvaiheessa oikeudenkäyntiä edeltävän menettelyn aikana, ollut sellainen, että sillä olisi lopetettu moitittu jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättäminen.

31 Ranskan hallituksen mukaan komission tehtävänä oli sille EY 10 artiklan nojalla kuuluvan lojaalin yhteistyön velvollisuuden vuoksi ilmoittaa mahdollisimman pian Ranskan tasavallalle ne mahdolliset perusteet, joilla se vielä vastusti niitä uusia säännöksiä, jotka ensin mainittu aikoi antaa. Yksi oikeudenkäyntiä edeltävän menettelyn tavoitteista on tältä osin juuri se, että kyseiselle jäsenvaltiolle annetaan mahdollisuus mahdollisimman nopeasti saattaa tilanteensa täysin yhteisön oikeuden mukaiseksi.

Yhteisöjen tuomioistuimen arviointi asiasta

32 Tältä osin on syytä ensiksi muistuttaa, että yhteisöjen tuomioistuin on edellä mainitussa asiassa komissio vastaan Ranska 25.4.2002 antamansa tuomion tuomiolauselmassa todennut, että Ranskan tasavalta ei ollut noudattanut direktiivin 85/374 3 artiklan 3 kohdan mukaisia velvoitteitaan, koska se on katsonut siviililain

1386-7 §:n ensimmäisessä momentissa, että turvallisuudeltaan puutteellisen tuotteen jälleenmyyjä on vastuussa kaikissa tapauksissa ja samoin edellytyksin kuin valmistaja.

33 Siitä täsmällisestä sanamuodosta riippumatta, jolla komissio on voinut esittää ne perustelut, joihin se vetoaa kannekirjelmässään esittämiensä vaatimusten tueksi, yhteisöjen tuomioistuimen edellä mainittu toteamus on seurausta toteamuksesta, jonka mukaan voimassa olleella Ranskan lainsäädännöllä tavarantoimittajaa ei vapautettu yleensä valmistajalle kuuluvasta vastuusta missään niistä tapauksista, joiden osalta direktiivin 85/374 3 artiklan 3 kohdassa säädetään tällainen vapauttaminen.

34 Yhteisöjen tuomioistuimen näin esittämällä toteamuksella tarkoitetaan muun muassa tilannetta, jossa jälleenmyyjän vastuusta vapautuminen on seurausta siitä, että se on ilmoittanut vahinkoa kärsineelle kohtuullisessa ajassa oman tavarantoimittajansa nimen.

35 Komissiolla on toisaalta lupa rajoittaa EY 228 artiklan nojalla esittämiään, jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämisen toteamista koskevia vaatimuksia siten, että huomioon otetaan edellä mainitussa asiassa komissio vastaan Ranska 25.4.2002 annetun tuomion osittaiset täytäntöönpanotoimenpiteet, jotka on toteutettu yhteisöjen tuomioistuimessa nyt vireillä olevan oikeudenkäynnin aikana.

36 Tässä tapauksessa on nimittäin todettava, että kuten tämän tuomion 22 kohdasta ilmenee, koska komission menettely, kun se oli pysynyt vaatimuksessaan, jonka mukaan Ranskan tasavalta ei ollut noudattanut EY 228 artiklan 1 kohdassa määrättyjä jäsenyysvelvoitteitaan, oli ollut perusteltua siitä syystä, että viimeksi mainittu ei ollut perustellussa lausunnossa asetetun määräajan päättymiseen mennessä antanut säännöksiä tavarantoimittajien vapauttamisesta yhdenkään direktiivin 85/374 3 artiklan 3 kohdassa tarkoitetun tapauksen osalta, tätä toimielintä ei voida moittia siitä, että se pysyi tässä vaatimuksessaan vain yhden siinä tarkoitetun tapauksen osalta siitä syystä, että tämä jäsenvaltio oli pannut edellä mainitussa asiassa komissio vastaan Ranska 25.4.2002 annetun tuomion osittain täytäntöön (ks. analogisesti asia C-174/91, komissio v. Belgia, tuomio 5.5.1993, Kok. 1993, s. I-2275, 8–12 kohta).

37 Kuten yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ilmenee, vaatimus, jonka mukaan EY 226 artiklan nojalla nostetun kanteen kohde on rajattava kyseisessä määräyksessä tarkoitetussa oikeudenkäyntiä edeltävässä menettelyssä, ei voi kuitenkaan merkitä sitä, että kaikissa tapauksissa vaadittaisiin, että perustellun lausunnon lausunto-osan ja kanteessa esitettyjen vaatimusten pitäisi aina olla täysin yhteneviä, kun oikeudenkäynnin kohdetta ei ole laajennettu tai muutettu vaan sitä vastoin ainoastaan rajattu. Yhteisöjen tuomioistuin on päätellyt tästä muun muassa, että silloin, kun lainsäädäntöä on muutettu oikeudenkäyntiä edeltävän menettelyn aikana, kanne voi koskea sellaisia kansallisia säännöksiä, jotka eivät ole identtisiä perustellussa lausunnossa tarkoitettujen säännösten kanssa (ks. mm. asia C-203/03, komissio v. Itävalta, tuomio 1.2.2005, Kok. 2005, s. I-935, 29 kohta).

38 Mikään ei estä sitä, ettei näin olisi myös silloin, kun tällainen lainsäädännön muuttaminen on tapahtunut kanteen nostamisen jälkeen ja kun komission voimassa pitämä, kyseistä lainsäädännön muuttamista koskeva kanneperuste välttämättä sisältyi kanneperusteeseen, jonka mukaan yhteisöjen tuomioistuimen tuomiota ei ollut ollenkaan täytäntöönpantu (ks. analogisesti EY 226 artiklasta asia C-456/03, komissio v. Italia, tuomio 16.6.2005, Kok. 2005, s. I-5335, 40 kohta).

39 Kun komissio on oikeudenkäynnin aikana kohdistanut siviililain 1386-7 §:n vanhaa versiota, joka johti jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämisen toteamiseen edellä mainitussa asiassa komissio vastaan Ranska 25.4.2002 annetussa tuomiossa, koskevat kanneperusteet kyseisen pykälän uuteen versioon, joka on korvannut vanhan pykälän tämän oikeudenkäynnin aikana, se ei ole muuttanut oikeudenkäynnin kohdetta (ks. analogisesti EY 226 artiklasta asia C-42/89, komissio v. Belgia, tuomio 5.7.1990, Kok. 1990, s. I-2821, 11 kohta).

40 Jollei kanneperustetta katsottaisi tämänkaltaisessa tapauksessa voitavan tutkia, komissio joutuisi lisäksi mahdollisesti vasten tahtoaan pysyttämään alun perin esittämänsä kanneperusteen kokonaisuudessaan, mikä ei olisi vastaajana olevan jäsenvaltion edun eikä hyvän lainkäytön periaatteen mukaista.

41 Toiseksi komission näin uudelleen muotoileman kanneperusteen tutkittavaksi ottamiseen ei voi vaikuttaa sekään seikka, että vaikka komissiolle ilmoitettiin oikeudenkäyntiä edeltävän menettelyn aikana siitä, että Ranskan tasavalta aikoi antaa säännöksen, joka myöhemmin annettiin siviililain uutena 1386-7 §:nä, komissio ei ilmoittanut tälle jäsenvaltiolle, ettei tällä kansallisella säännöksellä varmistettu direktiivin 85/374 3 artiklan 3 kohdan asianmukaista täytäntöönpanoa, koska tavarantoimittajaa ei sillä vapautettu vastuusta, jos hän oli ilmoittanut vahinkoa kärsineelle kohtuullisessa ajassa oman tavarantoimittajansa nimen.

42 Tämä seikka ei ole aiheuttanut sitä, että Ranskan tasavallan olisi ollut mahdotonta lopettaa yhteisöjen tuomioistuimen aiemmin toteama rikkominen, eikä sillä ole haitattu tämän jäsenvaltion puolustautumisoikeuksia sen enempää kuin vaikutettu komission kannekirjelmällä yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saatetun riita-asian rajaamiseenkaan.

43 Lisäksi on muistutettava, että EY 228 artiklassa tarkoitettu menettely perustuu siihen, että jäsenvaltion todetaan objektiivisesti jättäneen noudattamatta velvoitteitaan (em. asia komissio v. Ranska, tuomio 12.7.2005, 44 kohta).

44 Edellä esitetystä seuraa, että komission oikeudenkäynnin kuluessa uudelleen muotoilema kanneperuste otetaan tutkittavaksi.

Pääasia

Ranskan tasavallan lausumat

45 Ranskan hallitus väittää pääasian osalta, että sillä seikalla, ettei siviililain 1386-7 §:n uudessa versiossa nimenomaisesti vapauteta tavarantoimittajaa yleensä valmistajalle kuuluvasta vastuusta silloin, kun tämä tavarantoimittaja on ilmoittanut vahinkoa kärsineelle kohtuullisessa ajassa oman tavarantoimittajansa, ei jätetä noudattamatta velvollisuutta täytäntöönpanna direktiivin 85/374 3 artiklan 3 kohta.

46 Kun tältä hallitukselta istunnossa kysyttiin siviililain tuon säännöksen soveltamisalasta, se väitti yhtäältä, että yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ilmenee, ettei direktiivien säännösten kirjaimellista täytäntöönpanoa edellytetä kaikissa olosuhteissa, ja toisaalta, että tavarantoimittajan mahdollisuudella ilmoittaa vahinkoa kärsineelle oma tavarantoimittajansa on käytännössä erittäin toissijainen rooli, jos valmistaja itse jää tuntemattomaksi, ja että tällaisessa tapauksessa kyseinen tavarantoimittaja kykenee lisäksi esittämään takautumisvaatimuksen omalle jälleenmyyjälleen.

Yhteisöjen tuomioistuimen arviointi asiasta

47 Tältä osin on todettava, että 1386-7 §:n uudella versiolla, joka otettiin siviililakiin vuoden 2004 lailla, ei ole varmistettu edellä mainitussa asiassa komissio vastaan Ranska 25.4.2002 annetun tuomion täysimääräistä täytäntöönpanoa, joka edellyttää muun muassa sitä, että tavarantoimittaja vapautetaan yleensä valmistajalle kuuluvasta vastuusta kaikissa niissä tapauksissa, joiden osalta direktiivin 85/374 3 artiklan 3 kohdassa tällaisesta vapauttamisesta säädetään.

48 On nimittäin muistutettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan kunkin jäsenvaltion on pantava direktiivit kyseessä olevien henkilöiden etujen mukaisesti täytäntöön tavalla, joka vastaa täysin yhteisön lainsäätäjän asettamaa oikeudellisten tilanteiden selvyyden ja varmuuden vaatimusta. Tämän vuoksi direktiivin säännökset on pantava täytäntöön kiistattoman sitovasti ja riittävän konkreettisesti, täsmällisesti ja selvästi (ks. mm. asia C-354/99, komissio v. Irlanti, tuomio 18.10.2001, Kok. 2001, s. I-7657, 27 kohta). Jonkin direktiivin täytäntöönpanon varmistamiseksi annetuilla säännöksillä on näin ollen erityisesti luotava sellainen oikeudellinen tilanne, joka on riittävän täsmällinen, selkeä ja läpinäkyvä, jotta yksityiset voivat tuntea kaikki velvollisuutensa ja oikeutensa sekä tarvittaessa vedota niihin kansallisissa tuomioistuimissa (ks. mm. asia C-131/88, komissio v. Saksa, tuomio 28.2.1991, Kok. 1991, s. I-825, 6 kohta).

49 Tältä osin on todettava, että direktiivin 85/374 3 artiklan 3 kohdan selvästä ja täsmällisestä sanamuodosta ilmenee, että tällä säännöksellä on tarkoitus antaa vahinkoa kärsineille tiettyjä sellaisia oikeuksia, joihin nämä voivat vedota tavarantoimittajia vastaan siinä määritellyissä täsmällisissä olosuhteissa. Tämän mukaisesti tällä samalla säännöksellä asetetaan kyseisille tavarantoimittajille vastaavat velvollisuudet, jotka nekin ovat täsmällisiä ja rajattuja.

50 Tuossa säännöksessä säädetään erityisesti, että direktiivillä 85/374 valmistajalle asetettu vastuu ei voi kuulua tavarantoimittajalle silloin, kun tämä tavarantoimittaja on ilmoittanut vahinkoa kärsineelle kohtuullisessa ajassa oman tavarantoimittajansa.

51 Tässä tapauksessa on kiistatonta, ettei siviililain 1387-6 §:n uuden version tekstissä mainita tällaisesta vastuusta vapauttamisesta. Tästä seuraa, että tällä säännöksellä ei varmisteta direktiivin 85/374 3 artiklan 3 kohdan täysimääräistä täytäntöönpanoa.

52 Siitä puolustautumisperusteesta, jonka mukaan sillä, ettei tavarantoimittajaa ole vapautettu vastuusta silloin, kun hän on ilmoittanut vahinkoa kärsineelle oman tavarantoimittajansa, ei ole suuriakaan käytännön seurauksia ja ettei sillä näin ollen ole jätetty noudattamatta direktiiviä, on riittävää muistuttaa, että vaikka tämä seikka olisikin näytetty toteen, yhteisön oikeussäännössä asetetun velvoitteen noudattamatta jättäminen merkitsee sellaisenaan jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä, ja että sillä, että noudattamatta jättämisellä ei ole ollut epäedullisia seurauksia, ei ole merkitystä (ks. mm. asia C-150/97, komissio v. Portugali, tuomio 21.1.1999, Kok. 1999, s. I-259, 22 kohta).

53 Lisäksi kuten edellä mainitussa asiassa komissio vastaan Ranska 25.4.2002 annetun tuomion 40 kohdasta ilmenee, yhteisöjen tuomioistuin on aikaisemmin katsonut, että siviililain 1386-7 §:n vanhassa versiossa tavarantoimittajalle annetusta mahdollisuudesta esittää valmistajalle takautumisvaatimus seurasi niiden vaatimusten moninkertaistuminen, joita direktiivin 85/374 3 artiklassa säädetyin edellytyksin nostettavalla vahinkoa kärsineen suoralla kanteella valmistajaa vastaan on nimenomaan tarkoitus välttää. Samaa ajatuksenkulkua sovelletaan kyseisen 1386-7 §:n uudella versiolla käyttöön otetun järjestelmän mukaiseen tavarantoimittajan mahdollisuuteen esittää takautumisvaatimus omalle tavarantoimittajalleen.

54 Tästä seuraa, ettei direktiivin 85/374 3 artiklan 3 kohtaa ole kokonaan täytäntöönpantu viimeksi mainitulla säännöksellä ja että näin ollen sillä ei ole voitu varmistaa edellä mainitussa asiassa komissio vastaan Ranska 25.4.2002 annetun tuomion täysimääräistä täytäntöönpanoa.

55 Edellä esitetty huomioon ottaen on syytä todeta, että koska Ranskan tasavalta katsoo edelleen, että turvallisuudeltaan puutteellisen tuotteen jälleenmyyjä on vastuussa samoin edellytyksin kuin valmistaja silloin, kun viimeksi mainittua ei voida tunnistaa, vaikka jälleenmyyjä on ilmoittanut vahinkoa kärsineelle kohtuullisessa ajassa sen, jolta hän on hankkinut tuotteen, se ei ole direktiivin 85/374 3 artiklan 3 kohdan täytäntöönpanon osalta toteuttanut edellä mainitussa asiassa komissio vastaan Ranska 25.4.2002 annetun tuomion täysimääräiseksi täytäntöönpanemiseksi

tarvittavia toimenpiteitä ja on näin ollen jättänyt noudattamatta sille EY 228 artiklan nojalla kuuluvat velvollisuudet.

56 Koska näin ollen on näytetty toteen, että Ranskan tasavallan syyksi luettu jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättäminen on kestänyt siihen saakka, kun yhteisöjen tuomioistuin on tutkinut tosiseikat, seuraavaksi on tutkittava komission esittämä vaatimus uhkasakon määräämisestä.

Rahamääräinen seuraamus

57 Kuten tämän tuomion 18 kohdasta ilmenee, komissio vaatii näin todetun jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämisen osalta, että Ranskan tasavalta tuomitaan tämän tuomion julistamispäivästä lukien maksamaan uhkasakko, jonka määrä on 13 715 euroa päivässä kultakin päivältä, jonka edellä mainitussa asiassa komissio vastaan Ranska 25.4.2002 annetun tuomion täysimääräinen täytäntöönpano viivästyy.

58 Yhteisöjen tuomioistuimen on tältä osin kussakin asiassa arvioitava tuomittavat rahamääräiset seuraamukset ottamalla huomioon käsiteltävänä olevan tapauksen olosuhteet (em. asiassa komissio v. Ranska 12.7.2005 annettu tuomio, 86 kohta).

59 On myös muistutettava, että EY 228 artiklan 2 kohdassa määrätyn menettelyn tavoitteena on kannustaa velvoitteensa laiminlyönyttä jäsenvaltiota panemaan täytäntöön jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskeva tuomio ja siten varmistaa, että tuo valtio tosiasiallisesti soveltaa yhteisön oikeutta. Molemmilla tässä

määräyksessä määrätyillä toimenpiteillä, eli kiinteämääräisellä hyvityksellä ja uhkasakolla, pyritään tähän samaan päämäärään (em. asiassa komissio v. Ranska 12.7.2005 annettu tuomio, 80 kohta).

60 Uhkasakon ja/tai kiinteämääräisen hyvityksen tuomitsemisella maksettavaksi ei pyritä korvaamaan mitään vahinkoa, jonka asianomainen jäsenvaltio on aiheuttanut, vaan sillä pyritään käyttämään kyseiseen jäsenvaltioon nähden taloudellista pakkoa, jolla sitä kannustetaan lopettamaan todettu jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättäminen. Määrättävät rahamääräiset seuraamukset on siis tuomittava sen mukaisesti, minkä verran tarvitaan taivuttelua, jotta kyseinen jäsenvaltio muuttaa toimintaansa (em. asiassa komissio v. Ranska 12.7.2005 annettu tuomio, 91 kohta).

61 Yhteisöjen tuomioistuimen on harkintavaltaa käyttäessään vahvistettava uhkasakko siten, että se on yhtäältä asianmukainen olosuhteiden kannalta ja toisaalta oikeassa suhteessa sekä todettuun jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämiseen että asianomaisen jäsenvaltion maksukykyyn nähden (em. asiassa komissio v. Ranska 12.7.2005 annettu tuomio, 103 kohta).

62 Näillä perusteilla ja kuten komissio on EY:n perustamissopimuksen [228] artiklassa määrätyn uhkasakon laskentatavasta 28.2.1997 antamassaan tiedonannossa (EYVL C 63, s. 2) ehdottanut, kun yhteisön oikeuden yhdenmukainen ja tosiasiallinen soveltaminen halutaan varmistaa määräämällä pakottavasta uhkasakosta, peruskriteereinä on otettava huomioon lähtökohtaisesti rikkomisen kesto, sen vakavuusaste ja kyseisen jäsenvaltion maksukyky. Näitä kriteerejä sovellettaessa on otettava erityisesti huomioon ne seuraukset, joita täytäntöönpanon laiminlyönnistä aiheutuu yksityisille ja julkisille eduille, ja se kiireellisyys, jolla kyseinen jäsenvaltio on saatava noudattamaan velvoitteitaan (em. asiassa komissio v. Ranska 12.7.2005 annettu tuomio, 104 kohta).

63 Yhteisöjen tuomioistuimen tehtäviin kuuluu tässä tapauksessa sen mielestä tarvittavan taivuttelun määrän perusteella päättää, mitkä ovat sellaiset asianmukaiset rahamääräiset seuraamukset, joilla kyseistä jäsenvaltiota kannustetaan varmistamaan edellä mainitussa asiassa komissio vastaan Ranska 25.4.2002 annetun tuomion tosiasiallinen täytäntöönpano.

64 Nyt esillä olevassa asiassa esille tulleet asianhaarat huomioon ottaen on ensinnäkin katsottava, että uhkasakon maksaminen on sopiva keino ja ettei kiinteämääräisen hyvityksen tuomitseminen näytä asianmukaiselta.

65 Rikkomisen vakavuudesta ja erityisesti kyseisen tuomion täytäntöönpanon laiminlyönnistä yksityisille ja yleisille eduille aiheutuvista seurauksista on toiseksi todettava, että kuten komissio itsekin on 15.4.2005 päivätyssä kirjeessään ja istunnossa myöntänyt, se jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättäminen, joka on vielä jäljellä vuoden 2004 lain ja vuoden 2005 asetuksen antamisen jälkeen, ei ole erityisen vakavaa, vaikka tietystikin on tärkeää, että Ranskan tasavalta lopettaa sen mitä pikimmin sen velvollisuuden mukaisesti, joka sillä on EY 228 artiklan 1 kohdan perusteella.

66 Niitä tilanteita, joissa direktiivin 85/374 3 artiklan 3 kohdan vastainen tavarantoimittajan vastuu saattaa edelleen tulla kyseeseen, on huomattavasti vähennetty siviililain 1386-7 §:n uuden version antamisella, joten ei voida väittää, että direktiivin tavoitteet tai yleiset taikka yksityiset edut olisivat edelleen vakavasti uhattuina.

67 Näin ollen komission ehdottama kerroin 1 (asteikolla 1–20) on omiaan sopivasti heijastamaan sen rikkomisen vakavuusastetta, joka on jäljellä ajankohtana, jona yhteisöjen tuomioistuin arvioi tosiseikkoja.

68 Rikkomisen kestoon liittyvästä kertoimesta on sitä vastoin kolmanneksi todettava, ettei komission ehdotusta siitä, että se vahvistettaisiin 1,3:ksi (asteikolla 1–3), voida hyväksyä.

69 Komissio toteaa, että tämä kerroin on määritetty sellaisen uuden laskentatavan perusteella, josta on päätetty tuon toimielimen 2.4.2001 pitämässä kokouksessa ja jossa määrätään, että rikkomisen kestoon liittyvä kerroin lasketaan siten, että perustana on 0,10 kuukautta kohti täytäntöönpanemattoman tuomion julistamista seuraavasta seitsemännestä kuukaudesta lukien ja että sen enimmäismäärä on määrätty 3:ksi. Koska edellä mainitussa asiassa komissio vastaan Ranska 25.4.2002 annetun tuomion ja nyt esillä olevan kanteen nostamisesta 16.12.2003 tehdyn komission päätöksen välillä on kulunut 19 kuukautta, viimeksi mainittu on ehdottanut, että rikkomisen kestoon liittyvä kerroin määrättäisiin 1,3:ksi.

70 On syytä muistuttaa, että vaikka komission julkaisemiin tiedonantoihin sisältyvien kaltaiset suuntaviivat todellakin voivat myötävaikuttaa komission toiminnan avoimuuden, ennustettavuuden ja oikeusvarmuuden turvaamiseen, on kuitenkin niin, että yhteisöjen tuomioistuimelle EY 228 artiklan 2 kohdassa annetun vallan käyttämisen edellytyksenä ei ole se, että komissio antaa tällaiset säännöt, jotka missään tapauksessa eivät voi sitoa yhteisöjen tuomioistuinta (em. asiassa komissio v. Ranska 12.7.2005 annettu tuomio, 85 kohta). Tämä koskee muun muassa rikkomisen kestoon liittyvän kertoimen asteikkoa ja kyseisen kertoimen määrittämisperusteita.

71 Yhteisöjen tuomioistuimen on viime kädessä määritettävä tämä kerroin. Tällöin rikkomisen kestoa on arvioitava ottaen huomioon se ajankohta, jona yhteisöjen tuomioistuin arvioi tosiseikkoja, eikä sitä ajankohtaa, jona komissio on saattanut asian sen käsiteltäväksi, eikä komission ehdottama, yhdestä kolmeen ulottuva asteikko myöskään rajoita yhteisöjen tuomioistuimen harkintavaltaa.

72 Tässä tapauksessa on kiistatonta, että edellä mainitussa asiassa komissio vastaan Ranska 25.4.2002 annetun tuomion täytäntöönpanemiseksi tarvittiin vain muutamia, lisäksi selvästi rajattuja toimenpiteitä direktiivin saattamiseksi osaksi kansallista oikeutta.

73 Näin on todettava, että riippumatta edellä mainitussa asiassa komissio vastaan Ranska 25.4.2002 annetun tuomion osittaisesta täytäntöönpanosta, joka sekin toteutettiin kovasti myöhässä, Ranskan tasavallan menettely sen jättäessä noudattamatta velvollisuuttaan varmistaa kyseisen tuomion täysimääräinen täytäntöönpano on kestänyt huomattavan pitkään, sillä melkein neljä vuotta on kulunut tuon tuomion antamisesta.

74 Kerroin 3 näyttää näin ollen asianmukaiselta, jotta rikkomisen kesto otetaan huomioon.

75 Neljänneksi todetaan, että komission esitys kertoa perusmaksu kertoimella 21,1, joka perustuu Ranskan tasavallan bruttokansantuotteeseen ja sen äänimäärään Euroopan unionin neuvostossa, on asianmukainen keino heijastaa kyseisen jäsenvaltion maksukykyä samalla kun eri jäsenvaltioiden välillä tehdään kohtuullinen ero (em. asiassa komissio v. Ranska 12.7.2005 annettu tuomio, 109 kohta).

76 Perusmaksun eli 500 euron kertominen kertoimilla 21,1 (maksukyvyn perusteella), 1 (rikkomisen vakavuuden perusteella) ja 3 (rikkomisen keston perusteella) johtaa tässä tapauksessa määrään, joka on 31 650 euroa viivästyspäivää kohden.

77 Viidenneksi on uhkasakon jaksottamisen osalta todettava, että kun kyse on, kuten nyt esillä olevassa asiassa, yhteisöjen tuomioistuimen sellaisen tuomion täytäntöönpanosta, jolla edellytetään lain säännöksen muuttamista, on valittava päiväkohtaisena tuomittava uhkasakko.

78 Kaikki edellä esitetyt seikat huomioon ottaen Ranskan tasavalta on velvoitettava maksamaan komission tilille "Euroopan yhteisön omat varat" uhkasakko, jonka määrä on 31 650 euroa päivässä kultakin päivältä, jonka edellä mainitussa asiassa komissio vastaan Ranska 25.4.2002 annetun tuomion täysimääräisen täytäntöönpanon edellyttämien toimenpiteiden toteuttaminen viivästyy, tämän tuomion julistamispäivästä siihen saakka, kunnes kyseinen 25.4.2002 annettu tuomio on täysimääräisesti täytäntöönpantu.

Oikeudenkäyntikulut

79 Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Lisäksi saman artiklan 5 kohdan ensimmäisen alakohdan perusteella kanteensa peruuttavan pyynnöstä vastapuoli velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos se vastapuolen menettelyn vuoksi katsotaan kohtuulliseksi.

80 Ranskan tasavalta on nyt esillä olevassa asiassa hävinnyt asian siltä osin kuin on kyse komission pysyttämästä kanneperusteesta. Viimeksi mainittu on osittain peruuttanut kanteensa sen vuoksi, että Ranskan tasavalta on osittain ja myöhässä toteuttanut edellä mainitussa asiassa komissio vastaan Ranska 25.4.2002 annetun tuomion täytäntöönpanemiseksi tarvittavat toimenpiteet.

81 Ranskan tasavalta on siis velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Näillä perusteilla yhteisöjen tuomioistuin (suuri jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) Koska Ranskan tasavalta katsoo edelleen, että turvallisuudeltaan puutteellisen tuotteen jälleenmyyjä on vastuussa samoin edellytyksin kuin valmistaja silloin, kun viimeksi mainittua ei voida tunnistaa, vaikka jälleenmyyjä on ilmoittanut vahinkoa kärsineelle kohtuullisessa ajassa sen, jolta hän on hankkinut tuotteen, se ei ole tuotevastuuta koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämisestä 25 päivänä heinäkuuta 1985 annetun neuvoston direktiivin 85/374/ETY 3 artiklan 3 kohdan täytäntöönpanon osalta toteuttanut asiassa C-52/00, komissio vastaan Ranska, 25.4.2002 annetun tuomion täysimääräiseksi täytäntöönpanemiseksi tarvittavia toimenpiteitä ja on näin ollen jättänyt noudattamatta sille EY 228 artiklan nojalla kuuluvat velvollisuudet.

2) Ranskan tasavallan on maksettava Euroopan yhteisöjen komission tilille "Euroopan yhteisön omat varat" uhkasakko, jonka määrä on 31 650 euroa päivässä kultakin päivältä, jonka edellä mainitussa asiassa komissio vastaan Ranska 25.4.2002 annetun tuomion täysimääräisen täytäntöönpanon edellyttämien toimenpiteiden toteuttaminen viivästyy, tämän tuomion julistamispäivästä siihen saakka, kunnes kyseinen 25.4.2002 annettu tuomio on täysimääräisesti täytäntöönpantu.

3) Ranskan tasavalta velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Allekirjoitukset